

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

Освіта збереже Україну!

Матеріали II Всеукраїнських Прокопенківських читань
(14 червня 2023 року)

м. Харків

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ- МУЗИКАНТІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Сімакова С. І.	227
МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО- МАТЕМАТИЧНОЇ ТА ПРИРОДНИЧО- ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ У ЗДО	
Смолянчук Н. М., Партола В. В.	234
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	
Собченко Т. М., Федоренко В. В.	238
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В КУРСІ «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ»: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	
Солошенко О. М.	242
«ЛЮДИНА У СВІТІ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ» – ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ПРОКОПЕНКА	
Соляр В. В.	246
КОМПОНЕНТИ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО	
Танько Т. П., Григоренко В. Л.	251
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В АВСТРІЇ	
Тарарак Н. Г.	258
НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ ВСТУПНИКІВ НА ПЕДАГОГІЧНІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	
Ткаченко Л. П.	263
ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ У НІМЕЧЧИНІ	
Ткаченко Т. В.	266
ТВОРЧЕ САМОВИРАЖЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ХОРЕОГРАФА	
Тянь Фейфань	271
ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАВОЗНАВЦЯ	
Фідаєва Тетяна	275
ГУМАНІСТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД ЯНУША КОРЧАКА – ОРІЄНТИР ДЛЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	
Філатова Л. С., Кожан І. М.	279
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	
Хоу Ісюань, Ло Юаньвень	283
ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ АНІМАЦІЇ В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ	
Цуй Кеке	287

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Собченко Т. М.

доктор педагогічних наук, професор

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна, e-mail: sobchenkotetyna79@gmail.com

Федоренко В. В.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна, e-mail: victoriaf0905@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10116119>

Учитель – це людина, яка постійно приділяє час навчальній та виховній діяльності, інтелектуальному та творчому розвитку своїх вихованців. Головною особливістю педагогічної праці є постійна комунікація, взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу: з батьками, школярами, адміністрацією закладу освіти. Важливим є і результат педагогічної роботи – людина, яка опанувала певною частиною комунікативної, моральної, етичної складової культури, здатна до всебічного саморозвитку, зокрема й соціального, а також до виконання певних обов'язків у суспільстві.

Викладання у закладах загальної середньої освіти будується на професіограмах учителя. Професіограма є своєрідною кваліфікаційною картою, яка зазначає всі педагогічні особливості для вчителя, а саме: навички, вміння, досвід та основні критерії. Саме на основі цього файлу складаються навчальні плани, за якими надають кількість часу для певних навчальних уроків, вимоги до оцінювання, до майбутнього педагога, закладені у лекціях та підручниках. Професіограми – це система вимог, які висуває певна спеціальність (професія) щодо людини. Професіограма відображає морально-психологічні якості, необхідні для майбутньої навчальної праці та виховної роботи з дітьми, а також потребу формування самоосвіти та виховання у школяра в стінах закладу освіти.

Функціями вчителя є такі:

1) навчальна (навчити, як здобувати знання, та показати, як використовувати на практиці);

2) розвивальна (розвиток психічних процесів, творчих здібностей, інтелектуальних);

3) виховна (формування особистості, різних додаткових якостей, які знадобляться протягом життя – лідерські, комунікативні) [5].

Педагог ставить перед школярами посилені й розумно сформульовані вимоги з метою його подальшого всебічного розвитку, тобто здійснює педагогічний вплив гуманістичного, а не авторитарного характеру. Він має проявлятися в діалозі, співпраці, партнерстві, повазі до учня, толерантності, справедливості. Учитель тим самим захищає свободу особистості, продовжує культурну спадщину, творить нові цінності, виступає співучасником зміцнення демократичного ладу [3].

Т. Собченко виділяє таку класифікацію напрямів професійної компетентності майбутнього вчителя:

– *діагностування педагогічних умов* (можливість реалізації індивідуального навчання за рахунок використання знань та навичок, визначення сильних і слабких сторін освітніх стратегій у конкретних педагогічних умовах);

– *аналіз навчальних завдань* (визначення необхідної навчальної діяльності та дієвих методик навчання);

– *вибір, методична корекція і використання навчальних матеріалів* (уявлення про широкий спектр навчальних засобів масової інформації, навчально-методичних матеріалів та критеріїв їх відбору, а також способи їх модифікації);

– *вибір, методична корекція і використання технологій і стратегій навчання* (вибір та використання відповідних навчальних стратегій, ефективне управління процесом навчання, уміння адекватно співвіднести цілі і можливості учнів із цими стратегіями для прийняття найбільш оптимального рішення) [4, с. 283-284].

Учитель української мови – це людина, яка формує у школярів гарну вимову, правильний український світогляд, а ще наставник, який може навчити

всім нюансам української мови, розповісти додатковий матеріал, що стане 100% у пригоді протягом життя, і, звичайно, приділить стільки часу здобувачу, скільки йому буде необхідно. Розвиток професійної компетентності вчителя української мови полягає в належному інформаційно-комунікативному та навчально-методичному забезпеченні. До основних джерел інформації вчителя української мови зараховуємо: книжки (загальнонаукові, філологічні, лінгвістичні, фахові), журнали, відео- й аудіофайли, телебачення, посібники, науково-історичні та науково-практичні матеріали тощо.

Важливим аспектом є особистісно-орієнтований підхід у діяльності вчителя української мови. Основний фактор розвитку професійної компетентності вчителя української мови – це самоосвіта.

Відома дослідниця проблем самоосвіти Н. Бухлова пропонує розглядати самоосвітню діяльність як сукупність декількох «само»:

- самооцінка – вміння оцінювати свої можливості;
- самооблік – вміння брати до уваги наявність власних якостей;
- самовизначення – вміння вибирати своє місце в житті, в суспільстві, усвідомити свої інтереси;
- самоорганізація – вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність;
- самореалізація – реалізація особистістю власних можливостей;
- самокритичність – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи; - самоконтроль – здатність контролювати свою діяльність;
- саморозвиток – результат самоосвіти [2].

Умовою успіху сучасного вчителя української мови є постійний інформаційний і технічний розвиток та вдосконалення своїх професійних навичок і компетентностей у лінгвістичній галузі. Звичайно, кожен учитель певного предмета має свої поставлені завдання. Учитель української мови не є винятком. Завдання, які ставить перед собою вчитель української мови, полягають у тому, щоб закласти основи української культурної спадщини та допомогти опанувати

базові знання української мови; ознайомити школярів із культурами та звичаями інших націй [1, с. 35-40].

Отже, запорукою успішного розвитку країни, звичайно, є сучасний, інформаційно зорієнтований учитель української мови. Розвиток професійної складової вчителя української мови є великою частиною успіху. Учитель повинен на високому рівні володіти теоретичними знаннями в галузі філології та лінгвістики; мати належний рівень обізнаності в історичних подіях; мати достатньо умінь і навичок з методики викладання філологічного предмета, тобто української мови, у поєднанні з мотиваційною та лідерською складовою; мати низку необхідних психологічних і конструктивних особистісних якостей, емоційно-ціннісних складових.

Література

1. Коваленко Л. В. Розвиток професійної компетентності вчителя української мови та літератури в системі післядипломної освіти. Методичний посібник. Суми : Ніко, 2017. 116 с.

2. Мося І. А. Розвиток самоосвітньої компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі загальноосвітньої підготовки. Методичні рекомендації. К. : Інститут ГІТО ПЛІН України, 2013. 49 с.

3. Професійна підготовка майбутнього вчителя: форми і методи. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14234/> (дата звернення: 02.06.2023).

4. Собченко Т. М. Формування професійної компетентності майбутніх учителів в умовах змішаного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук пр. молод. вчених*. Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. Дрогобич : Гельветика, 2021. Вип. 35, Т. 5. С. 282–287.

5. Функції вчителя. URL: <https://studfile.net/preview/9328925/page:2/> (дата звернення: 03.06.2023).